

Grammatisk kompetens och kommunikativ språkundervisning

Spansklärares värderingar, dilemman
och förslag

2014-11-14

Licentiatstudie, sammanfattning, LFK 2014,
annika.nylen@stockholm.se

1

Språk och ämnesspråk

2014-11-14

Licentiatstudie, sammanfattning, LFK 2014,
annika.nylen@stockholm.se

2

Vad ingår i en kommunikativ språkundervisning?

- *Grammatisk* kompetens
- *Sociolingvistisk* kompetens.
- *Pragmatisk* kompetens (Europarådet, *Gemensam europeisk referensramen för språk*, GERS: 2009:106).
- Begreppen *competence* (kunskap om språkets strukturer) och *performance* (förmåga att använda språkets strukturer i kommunikation).
- *Vad kan man* när man kan kommunicera på ett språk?

Lärare, elever och grammatik

Grammatikens roll i språkundervisningen i ett historiskt perspektiv:

- Att lära sig tänka/utveckla förståendet (metakunskap)
- Grammatiken undervisas *deduktivt/induktivt, explicit/implicit*
- All grammatik eller den användbara?
- Grammatikens system och funktion.
- Otymlig taxonomi (J.P. Ruíz Campillo eller U. Teleman)
- Kontrastiv språksyn (eller ej)
- Vad är ett språk?
- Hur lär sig eleven?

Viss diskrepans (Referensramen och Skolverket).

Kris inom moderna språk (elevavhopp, låga elevresultat, brist på kvalificerade lärare)

Syfte med studien

- Undersöka, beskriva och analysera lärare i spanska på gymnasietts uppfattningar om den grammatiska kompetensens roll i undervisningen.
- Medverka till utveckling av beskrivningen av ett komplext ämnesinnehåll i undervisningen.
- Medverka till utveckling av didaktiska modeller för undervisningen.

Teoretiska verktyg i arbetet

- **Teacher thinking** (vad vet, tror och gör lärare)

I believe in X but my students expect me to do Y

I believe in X but my students learn better through Y

I believe in X but the curriculum requires me to do Y

I believe in X but my learners are motivated by Y

(Pripps & Borg, 2009:387)

- **Pedagogical Content Knowledge (PCK)**

Ämnesuppfattningen och hur det omvandlas till fungerande undervisning (*comprehension* och *transformation*). (Shulman, 1987).

Vad säger forskningen?

- Andraspråksinlärningsforskning:
  - Undervisning ökar **takten på språkinläringen** och ger ett **mer sofistikerat språk (korrekthet, precision, dock inte flyt)** och hjälper till att **motverka för tidig fossilisation** (stagnation) av felaktiga strukturer (sammanställning se t.ex. Housen, 2009).
  - **Bearbetning av input positivt.**
  - **Focus on form positivt** (aktualisera språklig form efter behov och utifrån ett kommunikativt innehåll; induktivt och explicit).
  - Däremot kan man **inte** påvisa att undervisning skulle påverka **inlärningsgångarna** (lika för informell och formell inläring).

Vad gör forskningen idag?

Svensk språkdidaktisk forskning, undervisning i främmande språk:

- Från elevens lärande och metodikfrågor, idag snarare: Skapa *mening* i klassrummet, deltagande och demokrati. (Tornberg, Malmqvist, Valfridsson (red.), 2009. *Språkdidaktiska perspektiv*)
- För att befrämja utveckling inom ett litet fält har flera forskarskolor i de främmande språkens didaktik startats (t.ex. i Lund och Sthlm).

Vad gör forskningen idag?

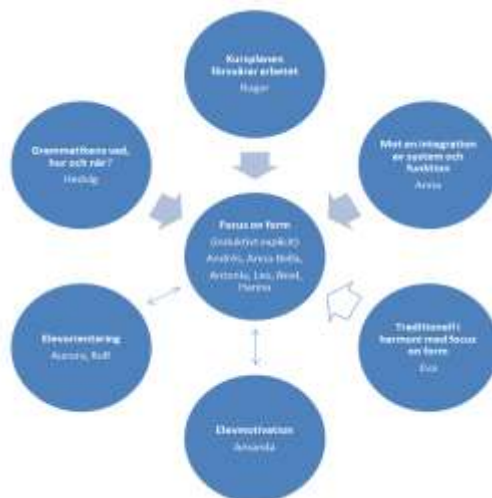
Spansk språkdidaktisk forskning; undervisning i främmande språk:

- Aktivera grammatisk struktur (framförallt komplexa strukturer) i relation till kommunikativa och meningsfulla innehåll och den aktuella elevgruppen.
- Precisera de grammatiska kategorier som inbegrips i utvecklingen av språklig förmåga och integrera dessa i didaktiska lektionssekvenser.
- Låta arbetet med grammatiken i klassrummet vara en aktiv forskningsprocess (lärare och elever). (Camps y Zayas (red.) 2006:11. *Secuencias didácticas para aprender gramática*).

Urval och metod

- 13 spansklärare på gymnasiet i Stockholmsområdet (eftersträva maximal variation)
- Hermeneutisk tolkningsmetod (meningskoncentration: kategorisering, delar och helheter) i två steg.
- Generaliseringsbarhet i kvalitativa studier: representativt, kontextlikt, ackumulativt värde.

Syntes av resultaten

2014-11-14

Licentiatstudie, sammanfattning, LFK 2014,
annika.nylen@stockholm.se

11

Vilka frågor reser denna studie?

- Hur kan grammatikens olika kategorier kopplas till olika texttyper och talsituationer, systematiseras och organiseras i klassrummet?
- Vilka delar av den språkliga strukturen kan bearbetas implicit respektive explicit?
- På vilka sätt kan bearbetning av input göras i undervisningen?

2014-11-14

Licentiatstudie, sammanfattning, LFK 2014,
annika.nylen@stockholm.se

12

Referenser

- Europarådet, *Gemensam europeisk referensramen för språk*, GERS: 2002:106
- Camps y Zayas (red.) 2006:11. *Secuencias didácticas para aprender gramática*.
- Housen, A. De Graaff, R. 2009. Investigating the Effects and Effectiveness of L2 Instruction. I Doughty, C.J., Long, M.H. *The Handbook of Language Teaching*. Wiley-Blackwell.
- Phipps, S., Borg, S. 2009. Exploring tensions between teachers' grammar teaching beliefs and practices. *Science Direct*.

Referenser

- Shulman, L. S. 1987. Knowledge and Teaching. Foundations of the new reform. I Shulman, L. 2004. *The wisdom of Practice. Essays on Teaching, Learning and Learning to Teach*. Jossey-Bass.
- Teleman, U. 1987. *Grammatikens villovägar*. Svenska språknämnden.
- Tornberg U. 2009. Larsson Ringqvist, E., Tornberg, U., Valfridsson, I. (red.) *Språkdiraktiska perspektiv*, Liber, Stockholm.

